

Великі проблеми малої поліської глибинки

Пригадуєте з дитинства народну казку про дідову дочку та бабину дочку. «Дівонько-голубонько, доглянь мене, приголуб, підбіли, я тобі в пригоді стану!» - промовила людським голосом яблунька до дідової дочки, коли та їхала кіньми повз неї. А на зворотному шляху на знак вдячності насипала їй повну карету смачних соковитих яблужок за увагу, догляд і турботу. З такою ж гарною назвою є село на території Кузьмівської сільської ради. Сюди завітали напередодні новорічно-різдвяних свят, аби дізнатися, як живеться селянам, які невіршені проблеми їх хвилюють.

З історії Яблуньки

Існує легенда, що колись тут жив пан Яблонський. На місці теперішнього села була дуже велика галявина, а навкруги росли красиві ліси. Тому й надумав заснувати свій маєток саме тут. В урочищі «Сажалка», де і зараз є два ясени, був маєток Яблонських. Чому на цьому хутірці, де налічувалося декілька хатинок, осіли Яблонські? Їхні володіння займали територію від Поляни до Яблонного і від Комарівки аж до Степаня. На захід від села збудували греблю. На жаль, вона не збереглася до наших днів. Однак та частина поселення й нині має таку назву.

Старожили розповідають, що в пана був брат. Жили вони в злагоді, все ділили між собою, нічого один одному не жаліли. Та одного разу посварилися, а наслідком став поділ села на дві частини. Одна стала власністю пана Яблонського, а інша — його брата. Люди не мали права обирати собі господаря, вони залишились під владою того, в якій частині села жили. Пани старіли, а на примирення жоден не йшов. Тому після смерті їх поховали з протилежних боків, тобто на місцині, де кожен мешкав. З того часу й до сьогодні жителі ховають своїх родичів там, де похоронений пан їхніх предків. А щоб вшанувати старшого брата Яблонського, на його честь село назвали Яблунькою.

З архівних джерел «О происхождении села Казимирка» відомо, що в 1629 році великий князь литовський Радзивіл отримав значну частину Степанської волості, яка, за його словами, була давнім володінням. У тому ж році на придбаній землі побудував два поселення: одне з них називалося Казиміро, на честь королевича Казимира, патрона Польщі й Литви, а інше - Яблонка, на честь князів Яблонських.

У 1656 році село стало належати поміщику Михайлу Рибчинському та входило до складу Польщі. На північ від Яблуньки, в урочищі «Крешево», було засноване польське поселення, так тоді воно й називалося. Володів цією землею пан Крещецький. Уздовж вулиці росли яблуні, груші, тополі. Селяни займалися скотарством, землеробством, ткацтвом і торгівлею.

У вересні 1939 року, після воз'єднання західноукраїнських земель в єдину Українську державу, в Яблуньці встановили радянську владу. Головою сільради обрали Якова Мельничука. Селяни отримали землю, діти - можливість вивчати українську мову. Яблунівці почали читати газети й журнали.

Та нові випробування випали на долю селян, коли почалася Велика Вітчизняна війна. Піднялися на боротьбу з ворогом і яблунівці. В 1943 році через село проходили бійці партизанського з'єднання Сидора Ковпака. А в січні 1944-го його звільнили від фашистів. Дуже багато мешканців не повернулися в рідні домівки, полягли на полях битв у Польщі, Австрії, Чехословаччині. Ті, хто залишився в живих, повернулися сюди для мирного життя. Успішно пройшов післявоєнний відбудовчий період. Розквітла Яблунька, коли був колгосп, а згодом яскравий цвіт із її плодовитих гілочок опадав, коли його не стало...

Сіють розумне, добре, вічне

Яскравим травневим первоцвітом чудово вплітається в історію Яблуньки місцева школа I-II ст., яка нещодавно відзначила поважний ювілей - 50-річчя з часу заснування. Очолює її досвідчений директор, людина з 40-річним педагогічним стажем невтомної праці, математик за фахом Олена Левчук. Із нею

зав'язалася щира розмова. До речі, не в директорському кабінеті, а в учительській, де в Олени Федорівни робоче місце, що свідчить про довірливі стосунки з педагогами. Підвищення ефективності та якості уроку шляхом впровадження нових педагогічних технологій і методик — проблема, над якою вони працюють. При однозмінному навчанні невеличкий колектив успішно організовує навчально-виховний процес. Є тут і комп'ютерний клас, де вихованці оволодівають комп'ютерною грамотністю, та підключений до супутникової мережі Інтернет. Працюють гуртки, які не оплачуються, - математичний, мовознавчий, «Умілі руки», спортивна секція з легкої атлетики. Учні беруть участь у районних олімпіадах, Спартакіаді.

Школа має свої давні традиції. Тут проводять чимало заходів до державних і релігійних свят. А ще осіннє Свято врожаю, конкурс квітів та ін. За словами директора, у навчальному закладі немає організатора позакласної роботи, а ці обов'язки покладені на вчителів. І вони їх успішно виконують. У день відвідин заклад готувався до новорічно-різдвяних свят.

За період з 1 вересня 1963 до 25 травня 2013 року вона дала дорогу в самостійне життя 692 випускникам, 40 із них отримали свідоцтва з відзнакою. Вихованці щороку продовжують навчання в училищах, технікумах.

За словами Олени Федорівни, налагоджена хороша співпраця з Кузьмівською сільською радою, до якої входить Яблунька. Досвідчений сільський голова Михайло Трофимчук турбується про навчальний заклад. Жодне прохання не залишається поза увагою. Так, нещодавно допоміг зрізати біля школи сухі тополі, які використовують для. А ще впорядкували в селі дві вулиці білощобеним покриттям. Не тільки її проблемами переймається територіальний орган самоврядування, але й сільських клубу, фельдшерсько-акушерського пункту, бібліотеки, відділення зв'язку й ін. Фахівець районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді Світлана Левчук, яка працює в сільраді, щосереді приїжджає в школу та проводить з дітьми бесіди, слідкує за їх відвідуванням.

Але не таким безхмарним сьогоднішнім є життя навчального закладу. Найбільше турбує демографічна ситуація. Молодь масово покидає рідні домівки через безробіття, не створюються сім'ї, не будуються. Слабка народжуваність малюків призводить до напруги й у школі. Наступного навчального року тільки одна дитина піде в перший клас!

Надворі зима. Завдяки відділу освіти РДА завезли 30 тонн брикету, вистачає й дров, але є проблеми з грубками, треба міняти й старі вікна. Проте дирекція, педагогічний колектив, попри труднощі, щодня з відкритим серцем, душею, ґрунтовними знаннями йдуть до дітей і сіють розумне, добре, вічне... Тож успіхів їм на освітянській ниві.

А вже Новий рік на порозі

Із секретарем Кузьмівської сільради Валентиною Волощиною цікаво спілкуватися, бо орієнтується в усіх питаннях її життя. Коли зайшла мова про соціальний паспорт Яблуньки, швидко його дала. Загалом тут 117 дворів, мешкають 264 чоловіки, загальна площа — трохи більше 1,5 га, функціонують школа, ФАП, клуб, відділення зв'язку, два магазини.

Проживає шість багатодітних сімей, із них 5 виховують трьох дітей, 1 — п'ятьох. А ще є десять жінок, яким раніше присвоїли почесне звання «Мати-героїня». З роками відійшли у вічність ветерани Великої Вітчизняної війни. Залишився лише один учасник бойових дій, про якого сільрада постійно піклується. Соціальний робітник Валентина Климук здійснює догляд за 9 самотніми яблунівцями.

Приємно було завітати в сільський клуб, де його завідувач Світлана Андрійчук готувала заклад до зустрічі Нового року та різдвяних свят. Молода жінка через матеріальну скруту переїхала з сім'єю з Рівного до батьків у Яблуньку. Були труднощі з роботою, але сільрада, шукаючи завклубом, надала перевагу їй. За короткий час змогла згуртувати молодь, яка допомагає їй організувати й проводити заходи. Щоправда, дещо

з музичною апаратурою є проблеми, але, за словами завідуючої, вихід знайдуть, не пожалкує той, хто завітає на свята.

Коли під'їжджали до магазину Степанського споживчого товариства, що в Яблуньці, звернули увагу на прикрашену новорічну ялинку, яка красувалася на клумбі біля закладу. А молодий продавець Світлана Ковтун вмощувала біля лісової красуні поважного сніговика. Це вже традиція. Бо й односельцям приємно, та й треба створити святковий настрій. У відремонтованому магазині належний порядок, радує око широкий асортимент товарів, якісної продукції. Тож буде що придбати сельчанам для своїх сімей.

Якби знав пан Яблонський...

Найбільше дошкуляє яблунівцям та їх гостям проблема транспортного сполучення з райцентром. Хоч би скільки її порушували на сходах села, а віз і нині там. Вперто не хочуть приватні маршруткі заїжджати до Яблуньки. Промчатися через Кузьмівку, а сюди - зась, бо невідгодно, та й дорога (8 км) не з краших. За нехитрими підрахунками, 53 кілометри з села до Сарн, а до Степаня - 20. Мешкають в основному люди похилого віку, пенсіонери Спробуй доберися, коли треба вирішити нагальне питання. У розмові директор школи Олена Левчук зізналася, що на нараду в район інколи їде кіньми. Спочатку лісовою дорогою (7 км) гривасті везуть до Яринівки, а там сідає на трасі в маршрутку, щоб доїхати до міста. У теплу пору - півбідиди, а взимку що робити, коли надворі -20°C, заметілі, засипані снігом дороги? Не доведи Господи захворіти. «Швидка» може запізнитися, надія тільки на завідуючу фельдшерсько-акушерським пунктом.

Сільська рада не стоїть осторонь проблеми, в міру можливості намагається її вирішити. Завдяки голові Михайлу Трофимчуку й сусідам-костопільцям вдалося відремонтувати дорогу до найближчого села Пеньків (3 км) того ж району. Нині автобус Костопіль-Мар'янівка заїжджає і до Яблуньки тричі на тиждень (четвер, п'ятниця й неділя), що стало рятівною ниткою Аріадни для місцевих жителів. Нині студенти без проблем можуть приїхати додому й повернутися на навчання до Рівного, Костополя чи інших міст України.

За словами мешканців, сільський голова у зимову пору, коли переметені дороги, наймає транспортний засіб, який розчищає сніг.

Знав би пан Яблонський, що виникнуть такі труднощі зі сполученням, то оселився б не за вісім кілометрів від Кузьмівки, а поруч...

Проблеми, проблеми...

Скажіть а де їх немає? Реальна дійсність, як лакмусовий папірець, відображає стан людського буття. З реформуванням колективних сільськогосподарських підприємств наприкінці 90-х років та їх зникненням посипалися, як снігова лавина, проблеми і на Яблуньку. З об'єктивних причин левову частку вирішення наболілих питань змушені були взяти на себе сільради. А чи під силу все це їм? Колись у далекій поліській глибинці був колгосп, згодом бригада, а нині немає нічого. Безробіття галопує, молодь рятується сезонними роботами в Москві, Санкт-Петербурзі.

За даними органу самоврядування, із 264 мешканців у селі проживає 50 молодих людей до 17 років, від 18 до 39 — 68 чоловік, від 40 до 59 — 55, від 60 і далі — 91. Цьогоріч народилося 4 малюки, а 7 односельців відійшли у вічність. Смертність майже у рази перевищує народжуваність. На рушничок і стала лише одна пара.

Сумна статистика, вимирає. Стало в ряд українських, що називають н елективними. Якщо об'єднати всі разом, із різних областей, то на мапі України на територіальну одиницю (область) було б менше. Проблема державної ваги.

Яблуньці погане забезпечення мешканців скрапленням балонним газом. Він і так недешевий (понад 200 грн.), а тут ще й придбати ніде. А йдуть християнські свята. Надія одна - на дрова. Ось уже 27 років після Чорнобильської трагедії їх використовують. Не секрет, що радіаційно забруднені. Свого роду маленькі реактори горять у їхніх печах, бо Яблунька має статус населеного пункту, що належать до третьої зони добровільного відселення.

Забруднена радіацією земля, споживання продукції з власних городів неабияк позначаються на здоров'ї селян, їхніх діток. За даними сільради, на її території є чимало онкохворих односельців, дошкуляють їй інші захворювання. Ні в чому, у випадку звернення, не відмовляють. Допомагають добрим словом і матеріально, бо ж у людей біда.

Ось такі реалії життя. Світлі й темні смуги міцно переплелися в долі цього гостинного, з гарною назвою поліського села.

Від'їжджаючи з нього, подумалося: чи віддячить Яблунька прийдешнім поколінням смачними яблучками, про які йшлося на початку матеріалу? Риторичне запитання. Наразі на нього важко відповісти...

Малафей М.